

Nd.

15. Frumvarp til laga

um málflytjendur.

Flm.: Bergur Jónsson.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Héraðsdóms- og hæstaréttarlögmenn eru opinberir sýslunarmenn og hafa skyldur og réttindi samkvæmt því, meðal annars þagnarskyldu um það, er aðili trúir þeim fyrir í starfa þeirra.

2. gr.

Fyrir flutning gjafsóknar- og gjafvarnarmála skal ákveða málflytjanda laun með dómi í aðalmálinu.

Héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanni er rétt að áskilja sér hæfilegt endurgjald fyrir störf sín, þar á meðal hluta af fjárhæð máls, og hærra endurgjald, ef mál vinnst, en ef það tapast.

Loforð um sýnilega ósanngjarnt endurgjald fyrir málflytningsstarf er ekki skuldbindandi.

3. gr.

Rétt er héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni að taka sér fulltrúa, hvern þann sem lokið hefur embættisprófi í lögum, er 21 árs að aldri, hefur óflekkað mannorð, er

lögráður og hefur forræði fjár síns. Dómi þeim, er í hlut á, skal tilkynnt um töku fulltrúans.

4. gr.

Nú sækir héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður eða fulltrúi þeirra dómþing fyrir aðila, og skal hann þá talinn hafa umboð til, nema annað sé sannað.

Í málflutningsumboði felst, nema öðruvísi sé mælt, heimild til að framkvæma sérhvað það, sem venjulegt er til flutnings slíks máls fyrir dómi. Umbjóðandi er bundinn við málflutningsathafnir og yfirlýsingar umboðsmanns síns bæði um forms- og efnisatriði máls, enda þótt hann hafi takmarkað umboð gagnaðila sínum í óhag. Ef umbjóðandi hefur takmarkað umboð gagnaðila sínum í hag, er takmörkunin bindandi fyrir umbjóðanda sem málflutningsyfirlýsing fyrir dómi.

Skipun stjórnvalds eða dómara til að flytja mál felur í sér rétt og skyldu til að gera allt það, sem venjulegt er, heppilegt eða nauðsynlegt til þess að koma máli fram og til að ná sem heppilegustum málalokum fyrir aðila með öllum löglegum hætti.

5. gr.

Aðila er jafnan rétt að fara sjálfur með mál sitt fyrir dómi, ef hann er löghæfur til að ráðstafa sakarefninu. Lögráðamaður fer með mál þeirra, sem geta ekki sjálfir farið með það samkvæmt framansögðu. Nú hefur slíkur maður engan lögráðanda, og getur dómari þá skipað honum fyrirsvarsmann í því máli. Stjórnendur félags eða stofnunar fara, einn eða fleiri, með mál þeirra.

Ef aðili máls er einstakur maður, getur hann jafnan látið frændur sína að feðgatali eða niðja, maka sinn, systkini sín, tengdforeldri eða tengdabarn, stjúpforeldri eða stjúpbarn, kjörforeldri eða kjörbarn fara með mál fyrir sig.

Ef mál er rekið fyrir héraðsdómi í Reykjavík eða á Akureyri og aðili fer ekki sjálfur með mál sitt eða lögmæltur fyrirsvarsmaður eða venzlamaður samkvæmt áður sögðu, skal hann fela meðferð þess héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni, og tekur þetta einnig til skipta-, fógeta- og uppboðsgerða, eftir ákvörðun dómara, ef sækja þarf þar mál eða verja með líkum hætti og fyrir venjulegum dómi. Í greindum kaupstöðum má maður ekki ella flytja mál annars manns í hans eða sjálfs sín nafni, nema hann standi í áður nefndu sambandi við aðila eða sé héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður. Með sömu takmörkunum hafa hæstaréttarlögmenn einkarétt til málflutnings fyrir hæstarétti.

Dómsmálaráðherra getur, að fengnum tillögum héraðsdómara, ákveðið, að fyrir- mæli 3. málsg. um málflytjendur í Reykjavík og á Akureyri skuli og taka til annarra kaupstaða, þar sem ekki er neinn hörgull héraðsdómslögmanna.

6. gr.

Ef héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður missir einhvers hinna almennu skilyrða til að fá leyfi til málflutnings, eða fullnægir ekki skilyrðum þessara laga um skrifstofu eða búsetu, hefur hann fyrirgert rétti þeim, er leyfið veitir, meðan svo er ástatt. Ef héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður hefur verið sektaður þrisvar samkvæmt 188. gr. laga nr. 85 23. júní 1936, eða ef stjórn félags héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanna leggur einróma til, að ákveðinn félagsmaður verði sviptur leyfi vegna tiltekinna, óviðurkvæmilegra athafna í starfi sínu, getur dómsmálaráðherra tekið af honum leyfi til málflutnings um stundarsakir, eða að fullu og öllu, ef miklar sakir eru. Leita skal áður álits dóms þess, er hlut á að máli.

Nú hefur héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmaður verið sviptur leyfi til málflutnings, og getur hann þá borið málið undir dómstóla með venjulegum hætti og að stefndum dómsmálaráðherra af hálfu ríkisvaldsins.

7. gr.

Héraðsdóms- og hæstaréttarlögmenn skulu hafa með sér félag, og kemur stjórn þess fram fyrir þeirra hönd gagnvart dómurum og stjórnarvöldum í málum, er stétt-

ina varða. Samþykktir og gjaldskrá félagsins skulu lagðar fyrir dómsmálaráðherra, sem staðfestir þær eða synjar staðfestingar.

8. gr.

Stjórn félags héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanna ber að hafa eftirlit með, að félagsmenn fari að lögum í starfa sínum og ræki skyldur sínar með trúmennsku og samvirkusemi. Stjórn félagsins hefur úrskurðarvald um endurgjald fyrir málflytningu, ef ágreiningur um það er borinn undir hana.

Stjórn félagsins ber að hafa eftirlit með þeim, er búa sig undir að verða héraðsdómsslögmenn. Dómsmálaráðuneytinu ber að leita umsagnar stjórnar félagsins, áður en það veitir leyfi til málflytningu fyrir héraðsdómi.

Stjórn félagsins getur veitt einstökum félagsmönnum áminningar og gert þeim á hendur allt að 5000 króna sekt til styrktarsjóðs félagsins fyrir framferði í starfa þeirra, er telja má stéttinni ósamboðið.

Úrskurðir félagsstjórnarinnar samkvæmt þessari grein sæta kærufyrir 199. gr. laga nr. 85 23. júní 1936.

II. KAFLI

Um hæstaréttarlögmenn.

9. gr.

Dómsmálaráðherra getur veitt leyfi til málflytningu fyrir hæstarétti hverjum þeim, sem

1. er 30 ára gamall,
2. er lögráður og hefur forræði fjár síns,
3. hefur óflekkað mannorð,
4. hefur íslenskan ríkisborgararétt,
5. hefur lokið embættisprófi í lögfræði í háskóla Íslands eða jafngildu prófi í öðrum háskólum samkvæmt íslenskum lögum,
6. hefur verið héraðsdómsslögmaður í 3 ár samtals, eða um jafnlangan tíma gegnt embætti eða stöðu, sem lagapróf þarf til,
7. hefur sýnt það með flytningu 4 mála, og sé eitt þeirra að minnsta kosti opinbert mál, að hann sé að dómi hæstaréttar hæfur til að vera hæstaréttarlögmaður. Enginn má þreyta raun þessa oftast en þrisvar, og skal hann, áður en hann gerir það, leggja fyrir dóminn vottorð dómsmálaráðherra um það, að hann fullnægi öðrum lögmaletum skilyrðum til að verða hæstaréttarlögmaður.

Maður, sem hefur verið hæstaréttardómari, prófessor í lögum eða dómsmálaráðherra, er undanþeginn ákvæðum 7. tölulíðs 1. málsg. r.

10. gr.

Áður en manni sé veitt leyfi til málflytningu fyrir hæstarétti, skal hann heita því skriflega og að viðlögðum drengskap, að hann skuli rækja með trúmennsku og samvirkusemi þau málflytningustörf, sem honum verða falin.

11. gr.

Fyrir leyfi til málflytningu fyrir hæstarétti skal greiða 1000 kr. í ríkissjóð.

12. gr.

Hæstaréttarlögmenn skulu hafa skrifstofu í Reykjavík og vera búsettir þar eða í grennd við borgina.

Skytt er þeim að inna sjálfir af hendi þau örf fyrir dómi, er aðilar hafa falið þeim; þó er þeim rétt að fela þau örfum hæstaréttarlögmanni, ef nauðsyn krefur. Þegar mál er flutt skriflega eða ef hæstaréttarlögmaður getur eigi sótt sjálfur þing

sakir skyndilegra nauðsynja, er honum og rétt að senda fulltrúa sinn í sinn stað til að taka frest eða leggja fram skjöl.

13. gr.

Skylt er hæstaréttarlögmönnum að flytja opinber mál, er forseti skipar þá til að sækja eða verja. Önnur mál er þeim eigi skylt að taka að sér fyrir hæstarétti.

Nú óskar sökunautur í opinberu máli eða gjafsóknar- eða gjafvarnarhafi sér skipaðan ákveðinn hæstaréttarlögmann, og skal honum þá skipaður sá maður, nema einhverjar sérstakar ástæður mæli gegn því.

III. KAFLI

Um héraðsdómslögmennt.

14. gr.

Dómsmálaráðuneytið getur veitt leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi hverjum þeim, sem

1. er 25 ára gamall,
2. er lögráður og hefur forræði fjár sins,
3. hefur óflekkað mannorð,
4. hefur íslenzkan ríkisborgararétt,
5. hefur lokið embættisprófi í lögfræði í háskóla Íslands eða jafngildu prófi í öðrum háskólum samkvæmt íslenskum lögum,
6. hefur sýnt það með flutningi 4 munnlega fluttra mála, að hann sé hæfur til að vera héraðsdómslögmaður. Enginn má þreyta raun þessa oftár en þrisvar, og skal hann, áður en hann gerir það, leggja fyrir dómara vottorð dómsmálaráðuneytisins um það, að hann fullnægi öðrum lögmaeltum skilyrðum til að verða héraðsdómslögmaður.

Dómsmálaráðherra setur prófdómendur til að dæma um málflutningsraun samkvæmt 1. málsg. Héraðsdómari ákveður þóknun fyrir þetta starf, og greiðist hún úr ríkissjóði.

15. gr.

Áður en manni sé veitt leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi, skal hann heita því skriflega og að viðlögðum drengskap, að hann skuli rækja með trúmennsku og samvirkusemi þau málflutningsstörf, sem honum verða falin.

16. gr.

Fyrir leyfi til málflutnings fyrir héraðsdómi skal greiða 100 kr. í ríkissjóð.

17. gr.

Héraðsdómslögmonnum er heimilt að fara með mál fyrir héraðsdómi hvar sem er á landinu.

18. gr.

Héraðsdómslögmonnum er skylt að flytja þau opinber mál og gjafsóknar- og gjafvarnarmál, sem þeim verða falin, þar í kaupstað, sem þeir hafa skrifstofu, eða þar í grennd, enda hafi þeir opna skrifstofu á tilteknum stað og tilkynni dómara það. Annars ráða þeir því sjálfir, hvaða málflutningsstörf þeir taka að sér.

Nú óskar aðili, er skipa skal talsmann, að fá sér skipaðan ákveðinn héraðsdómslögmann, og skal þá veita honum það, nema einhverjar sérstakar ástæður mæli á móti því.

Ef mál er flutt munnlega, ber héraðsdómslögmanni að gera það sjálfur, þó er honum rétt að fela það öðrum héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni, ef nauðsyn krefur. Annars er héraðsdómslögmanni heimilt að láta fulltrúa sinn flytja mál fyrir dómi.

IV. KAFLI

Um málflutningsmenn.

19. gr.

Ef mál er rekið utan þeirra kaupstaða, er einkaréttur héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanna nær til, getur aðili falið hverjum lögráða manni, sem hefur óflekkað mannorð og almennan andlegan þroska, meðferð máls síns.

20. gr.

Málflutningsmenn verða að sanna umboð sitt, ef það er vefengt. Hafi þeir lokið embættisprófi í lögfræði, mega þeir ganga í félag héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanna, en hvorki hafa þeir atkvæðisrétt um samþykktir eða gjaldskrá félagsins né kosningarrétt eða kjörgengi í stjórn félagsins.

21. gr.

Félög eða stofnanir, sem hafa embættisgenga lögfræðinga í fastri þjónustu sinni, geta látið þá fara með mál sín fyrir héraðsdómi hvar sem er á landinu.

22. gr.

Ef málflutningsmaður sætir sektum samkvæmt 188. gr. laga nr. 85 23. júní 1936 eða reynist óhæfur til málflutnings vegna vankunnáttu, getur héraðsdómari, þar sem málflutningsmaður er búsettur, tekið af honum heimild til að fara með mál í umboði annarra fyrir fullt og allt eða um stundarsakir, en bera má hann málið undir dómstóla með venjulegum hætti og að stefndum dómara þeim, er í hlut á.

V. KAFLI

Ýmis ákvæði.

23. gr.

Dómsmálaráðherra ákveður, hvort málflytjandastarf er samrímnanlegt öðru opinberu starfi. Ef það mezt ósamrímnanlegt, skal málflytjandi afhenda dómsmálaráðuneytinu leyfi sitt, ef því er að skipta, meðan svo er ástatt.

24. gr.

Lögfræðingar þeir, er stundað hafa málflutning að staðaldri frá 1. janúar 1937, skulu hafa rétt til að þreyta málflutningsraun samkvæmt 9. gr., enda hafi þeir fengið löggildingu til málflutnings fyrir héraðsdómi fyrir 1. janúar 1942.

25. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Frá sama tíma eru eftirfarandi lagaákvæði úr gildi felld:

Lög nr. 112 18. maí 1935, III. kafli, um málflutningsmenn fyrir hæstarétti, lög nr. 85 23. júní 1936, V. kafli, um málflytjendur, og lög nr. 3 11. jan. 1940, um breyting á þeim lögum.

Greinargerð.

Á vetrarþinginu í fyrra var borið fram frumvarp til laga um breytingar á hæstaréttarlögunum. Var þar sett fram hin gamla krafa þeirra lögfræðinga, er höfðu hlotið II. einkunn við embættispróf, um jafnrétti þeim til handa. Jafnframt var sett fram ný krafa, að málflutningsprófið væri numið úr lögum.

Eins og jafnan áður sætti jafnrétti II. einkunnar manna hörðum andmælum. En cinkum skiptust þó skoðanir um afnám málflutningsprófsins. Lauk málinu svo, að það dagaði uppi eftir tvær umræður, enda var atkvæðamunur litill.

Það er erfitt að afla gagna um, hversu þessum málum er skipað í öðrum löndum, eins og nú er ástatt. Hvarvetna munu þó lögmannafélög hafa eftirlit með stéttinni meira en lögmælt er hér á landi. Svo er t. d. í Danmörku.

Í Bretlandi hinu mikla geta menn ekki orðið lögmenn (barristers) nema þeir hafi staðizt fyrirskipuð málflutningspróf og verið teknir í lögmannafélag. Í Frakklandi hefur lögum verið breytt þannig, að lögmenn (avocats) þurfa að hafa staðizt málflutningspróf og hæstaréttarlögmenn (avocats à la Cour de Cassation) verða að hafa staðizt meira málflutningspróf. Í Bandaríkjum Norður-Ameríku geta menn ekki orðið hæstaréttarlögmenn nema fyrir meðmæli stéttarbróður, eftir undangengna athugun á starfi þess, er í hlut á, og má búast við, að þar komi fram eftirlit lögmannafélaga.

Því fer fjarri, að dómara séu yfirleitt hæfari til málflutnings en aðrir lögfræðingar. Það mun vera almennt viðurkennt, að málflutningur og dómstörf þroski mismunandi hæfileika. En auk þess eru dómstörfin hrein og bein hjáverk flestra dómara vorra. Aðalstörf þeirra eru umboðsstjórn, sem fer mest eftir stjórnarfaralögum (statsforvaltningsret). Dómstörfin hafa og allt of oft farið eins úr hendi og til er stofnað, og hlýtur að því að reka fyrr eða síðar, að nauðsyn knýr til að koma á nýrri dómaskipan í landinu til að forða almenningi frá kostnaði og réttarspjöllum.

Aðalröksemdin fyrir því að fella málflutningsprófið niður var sú, að erfitt væri að fá mál, er hæstiréttur tæki gild til prófflutnings, og gæti prófið því dregizt árum saman. Þetta hefur þó verið eitthvað greiðara í seinni tíð, og hefur prófinu því verið haldið með örfáum undantekningum, er virðast ekki þurfa sérstaks rökstuðnings.

Frumvarp það, er hér liggur fyrir, er borið fram til að setta ólík sjónarmið, og hefur verið leitazt við að gæta réttlætis og sanngirni. Tekin er til greina krafa II. einkunnar manna, en prófinu haldið óbreyttu. Ýtarlegri ákvæði eru sett um félag héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanna eftir fyrirmynd danskra laga. Þeirri skipan, er þar gildir, var fyrst komið á með lögum 26. maí 1868 um málflytjendur.

Réttast þótti að semja frumvarp til heildarlaga um málflytjendur, því að mörg ákvæði eru sameiginleg um þá, og fer verr á, að þau séu endurtekin í ýmsum lögum. Orðin hæstaréttarmálflutningsmaður og héraðsdómsmálflutningsmaður þykja miður smekklek, enda eru þau talin brjóta í bága við lög íslenzkrar tungu. Orðið lögmaður merkir í fornþókmenntum vorum lagamaður, lögfræðingur, allt unz landið missti sjálfstæði sitt. Þá sendu Noregskonungar oss embættismenn með þessu heiti, sem voru settir yfir sinn helming landsins hvor. Í engu áttu þeir sammerkt við héraðsdómara í borgaralegum (civil) málum í einu héraði landsins.

Það virðist ekki óeðlileg krafa til embættisheitis, að það segi eitthvað til um þau störf, sem embættismanninum eru falin. Héraðsdómarinn í borgaralegum málum í höfuðborginni virðist réttnefndur borgardómari. Hann dæmir á bæjarþingi, sbr. borgarstjóri, bæjarstjórn. Vegna forskeytanna héraðsdóms- og hæstaréttarlögmaður virðist ekki þörf á að breyta nú þegar embættisheiti lögmansins í Reykjavík.

Um I. kafla.

Hér er haft hið almenna orð málflytjendur um alla flokka stéttarinnar, eins og í V. kafla laga nr. 85/1936. Er hér unnt að draga saman þau ákvæði, er sameiginleg eru.

Um 1. gr.

Sbr. 64. gr. laga nr. 85/1936.

Um 2. gr.

Sbr. 60. gr. sömu laga og 19. gr. laga nr. 112/1935.

Um 3. gr.

Sbr. 61. gr. laga nr. 85/1936.

Um 4. gr.

Sbr. 62. gr. sömu laga.

Um 5. gr.

Sbr. 55. gr. sömu laga og 18. gr. laga nr. 112/1935. Á Akureyri eru 3 héraðsdómslögmennt. Virðist því óhætt að láta einkarétt héraðsdóms- og hæstaréttarlögmannna ná til Akureyrar.

Um 6. gr.

65. gr. laga nr. 85/1936 og 20. gr. laga nr. 112/1935 eru ekki alveg samhljóða. Virðist rétt, að sett sé almennt ákvæði um þetta. Samkvæmt 14. gr. frv. veitir dómsmálaráðuneytið leyfi til málflutnings einnig fyrir héraðsdómi. Er þá og rétt, að það sé dómsmálaráðherra, er sviptir leyfi.

Um 7.—8. gr.

Ákvæði þessi eru sett með hliðsjón af samsvarandi ákvæðum í dönskum lögum. Sbr. enn fremur 63. gr. laga nr. 85/1936.

Um II. kafla.

Hér eru sérákvæði um hæstaréttarlögmennt.

Um 9. gr.

Í þessari grein eru rakin skilyrði þess að geta orðið hæstaréttarlögmaður, sbr. 13. gr. laga nr. 112/1935. Aldurstakmarkið er hækkað úr 25 í 30 ár, eins og dómarskilyrðið samkvæmt 6. gr. laga nr. 112/1935. Nú er krafizt 25 ára aldurs til að geta orðið héraðsdómslögmaður, sbr. 56. gr. laga nr. 85/1936, svo að rétt virðist að miða við 30 ár hér. — Fellt er brott skilyrðið um I. einkunn til embættisprófs.

Um 10. gr.

Sbr. 14. gr. laga nr. 112/1935 og 57. gr. laga nr. 85/1936.

Um 11. gr.

Sbr. 15. gr. laga nr. 112/1935.

Um 12. gr.

Sbr. 16. gr. laga nr. 112/1935 og 59. gr. laga nr. 85/1936.

Um 13. gr.

Sbr. 17. gr. laga nr. 112/1935.

Um III. kafla.

Hér eru sérákvæði um héraðsdómslögmennt. Þeir svara að ýmsu leyti til landsdómslögmannna í Danmörku, og verður þó meir síðar, ef ný dómaskipan kemst á í landinu.

Um 14. gr.

Ákvæði þessi eru sett með hliðsjón af samsvarandi ákvæðum í Danmörku. Eins og þar gildir, er það dómsmálaráðuneytið, en ekki héraðsdómari, er veitir leyfi til málflutnings einnig fyrir héraðsdómi. Veiting þessi er umboðsstarf, en ekki dómsathöfn, enda er dómsmálaráðherra yfirboðari héraðsdóms- og hæstaréttarlögmannna.

Hér um bil öll mál eru nú munnlega flutt fyrir héraðsdómi í Reykjavík og á Akureyri, og virðist því rétt, að málin skuli öll vera flutt munnlega. Sbr. að öðru leyti 56. gr. laga nr. 85/1936, 13. gr. laga nr. 112/1935 og 9. gr. frv.

Ekki virðist þörf á að leggja dómsmálaráðherra lífsreglur um það, hverja hann megi setja prófdómendur. Ætti að mega treysta því, að hann fari forsvaranlega með þetta vald. Ótækt virðist að sleppa prófdómendum, þó að dómur kunni að vera fjölskipaður, t. d. sjó- og verzlunardómur.

Um 15. gr.

Sbr. 57. gr. laga nr. 85/1936.

Um 16. gr.

Sbr. 15. gr. laga nr. 112/1935 og 56. gr. laga nr. 85/1936 og 11. gr. frv.

Um 17. gr.

Sbr. 58. gr. laga nr. 85/1936. Óþarft virðist að taka fram, að hæstaréttarlögmenn hafi sama rétt, með því að þeir eru um leið héraðsdómslögmenn.

Um 18. gr.

Rétt virðist að leggja áherzlu á, að samband aðila og málflytjanda er persónulegt og reist á gagnkvæmu trausti. Sbr. 16. gr. laga nr. 112/1935 og 59. gr. laga nr. 85/1936.

Um IV. kafla.

Þeir málflytjendur, er hafa flutt mál án löggildingar, eru hér nefndir **málflutningsmenn**, hvort sem þeir hafa lokið lagaprófi eða ekki. Hefur og verið gert svo í dómum, t. d. um Jón Jóhannesson á Siglufirði, Þorleif Jónsson í Hafnarfirði og Jón Grímsson á Ísafirði o. fl., enda virðist erfitt að neita um það heiti nokkrum manni, sem gerir sér málflutning að atvinnu, þótt hann hafi ekki sérstaka löggildingu til. Hafa margir ólærðir gáfumenn gert sér málflutning að atvinnu fyrr og síðar, og verður því ekki með rökum neitað, að þeir eru málflutningsmenn þess staðar, er í hlut á.

Um 19. gr.

Sbr. lög nr. 85/1936, 55. gr., 2. mgr. 3. másl.

Um 20. gr.

Sbr. sömu lög, 62. gr., 1. mgr. 2. másl.

Um 21. gr.

Sbr. sömu lög, 55. gr., 2. mgr. 2. másl.

Um 22. gr.

Sbr. sömu lög, 65. gr., 2. mgr.

Um V. kafla.

Um 23. gr.

Ýmis opinber störf virðast ósamrímaleg því að vera málflytjandi, t. d. dómstörf o. fl. Svipuð ákvæði gilda í Danmörku.

Um 24. gr.

Það var ekki fyrr en með lögum nr. 85/1936, að ákvæði voru sett um löggildingu til málflutnings fyrir héraðsdómi, og til 1. janúar 1940 máttu lögfræðingar í Reykjavík flytja mál þar án löggildingar. Þessir menn mundu verða hart úti, ef beitt yrði þegar í stað ákvæði 6. tölul. 9. gr. frv.